

Bilaga 1

Angående IMM:s yttrande gällande begäran av rättelse av Miljöhälsorapport 2017, kapitel 10

Folkhälsomyndighetens ärendenummer 03811-2018

IMM menar i sitt yttrande att Strålskyddsstiftelsens beskrivning av forskningsläget inte skulle stämma och skulle avvika väsentligt från det som rapporterats från andra expertgrupper. Det är ett svepande och felaktigt påstående från IMM. Det är också ovetenskapligt eftersom det bevisligen finns omfattande forskning publicerad i vetenskapliga tidskrifter och rapporterad i forskningsgenomgångar av vetenskapsmän verksamma på området som påvisar omfattande belägg för skadliga hälsoeffekter, vilket vi också hänvisade till i vår granskning som insändes till Folkhälsomyndigheten i vår begäran om rättelse i oktober 2018. Sex svenska forskare verksamma på området har uttryckt liknande kritik mot Miljöhälsorapporten (Hardell mfl maj 2018). De anser att rapporten är ”gravt missvisande” och ”måste skrivas om av personer med aktuell kunskap inom området och utan intressekonflikter”.¹

244 vetenskapsmän verksamma på området har också tillsammans i *EMF Scientist Appeal* uttryckt att det finns växande belägg för skadliga hälsoeffekter och att befolkningen därför bör informeras om riskerna och utbildas i åtgärder för att minska riskerna. Barn och gravida kvinnor bör ges särskilt skydd:

*Numerous recent scientific publications have shown that EMF affects living organisms at levels well below most international and national guidelines. Effects include increased cancer risk, cellular stress, increase in harmful free radicals, genetic damages, structural and functional changes of the reproductive system, learning and memory deficits, neurological disorders, and negative impacts on general well-being in humans. Damage goes well beyond the human race, as there is growing evidence of harmful effects to both plant and animal life.*²

IMM framhåller att deras anställda har uppdrag från regeringen som expertinstans samt deltar i internationella och nationella expertgrupper. Detta förhållande innebär emellertid inte att personer verksamma vid IMM som utför riskbedömningar inte ska utföra dessa uppgifter utan den saklighet, objektivitet och opartiskhet som ska vara vägledande för all offentlig verksamhet. Kapitel 10 i Miljöhälsorapporten brister påtagligt i detta avseende. Tveklöst finns det motstridiga resultat och utan tvekan finns det experter och forskare på området som har delade meningar i frågan. Men detta delges inte läsarna av Miljöhälsorapporten.

Miljöhälsorapporten uppfyller inte grundläggande krav på objektivitet/opartiskhet och saklighet. Miljöhälsorapporten uppfyller inte heller myndigheternas egna krav på expertutredningar: ”viktigt att experten inte har kopplingar som kan påverka myndighetens

¹ Hardell mfl, 14 maj 2018 till Folkhälsomyndigheten: Folkhälsomyndighetens Miljöhälsorapport 2017 om radiofrekventa fält och hälsorisker är gravt missvisande

² www.emfscientist.org

möjlighet att agera sakligt och opartiskt.....I den mån det förekommer olika "skolor" inom ett fackområde är det lämpligt att dessa olika uppfattningar finns representerade i myndighetens arbete med den aktuella frågan"³

Utan tvekan finns det motstridiga resultat i detta forskningsområde men Maria Feychting och Anders Ahlboms beskrivning i Miljöhälsorapporten ger en ensidig och falsk bild av att det skulle saknas forskning som visar hälsorisker under (de egna) ICNIRP:s referensvärden och detta utan att ange att de själva deltagit i fastställandet av ICNIRP:s referensvärden:

"Det finns inget vetenskapligt stöd för att exponering för radiofrekventa fält under aktuella referensvärden medför hälsorisker".

Detta citat ovan från Miljöhälsorapporten är i skarp kontrast till de 244 vetenskapsmännens beskrivning av forskningsläget (se tidigare citat fg sida)

IMM menar också att Maria Feychting och Anders Ahlbom inte skulle vara förhindrade pga intressekonflikter att delta i Miljöhälsorapporten. Det är en bedömningsfråga. Vi och de sex svenska forskarna menar att de är olämpliga pga deras intressekonflikter och tidigare uttalanden. IARC ansåg även år 2011 att Anders Ahlbom var olämplig pga jäv att utreda cancerriskerna med radiofrekvent strålning. Detta till skillnad från två av de svenska forskare som uttryckt kritik mot Miljöhälsorapporten (Lennart Hardell och Igor Belyav) som tillhörde de 30 internationella experter som utvärderade riskerna för IARC.

Det råder tveklöst delade meningar i frågan. En grupp ofta med kopplingar till telekom- eller elindustrin och till ICNIRP delar Anders Ahlbom och Maria Feychting uppfattning, medan en betydligt större grupp av vetenskapsmän och forskare på området anser motsatsen (EMFscientist.org – 244 experter; Hardell mfl 2018 – 6 svenska experter) anser att det finns växande belegg för skadliga hälsoeffekter. Enligt Folkhälsomyndighetens egna riktlinjer ska experter med olika syn engageras. Intressekonflikter och bindningar ska redovisas för läsarna av rapporten.

Helt uppenbart brister Miljöhälsorapporten i dessa avseenden, något som vi tidigare påtalat. Varken intressekonflikter, tidigare ställningstaganden eller experter med olika syn har engagerats av Folkhälsomyndigheten för den aktuella lägesbeskrivningen vilket bidragit till den gravt vinklade och felaktiga beskrivningen av det vetenskapliga kunskapsläget. Både Maria Feychting och Anders Ahlbom har tidigare och under 15 år gjort tydliga ställningstaganden och haft intressekonflikter i form av bindningar till telekomindustrin i form av forskningsfinansiering och medlemskap i ICNIRP. Att vara medlem i ICNIRP, den grupp som fastställt de nu gällande referensvärdena eller gränsvärdena för tillåten strålning utgör en potentiell intressekonflikt enligt KI:s etiska råd (2008) som ska redovisas närhelst AA (samt MF) uttalar sig i frågan.

"För att beslutsfattare och allmänhet skall kunna dra grundade slutsatser och

³ <http://www.socialstyrelsen.se/blanketter/Documents/jav-externa-information-sv.pdf>

tolkningar krävs att alla parter tydligt anger bindningar och andra förhållanden som kan påverka eventuella uttalanden. AA bör således när han uttalar sig för myndigheters räkning och i andra sammanhang ange kopplingen till ICNIRP.”⁴

Dessutom har Anders Ahlbom en bror, Gunnar Ahlbom, som under många år och utan att Anders Ahlbom någonsin redovisade detta, var anställd av Telia som lobbyist i Bryssel (Vice president EU Affairs).

⁴ Karolinska Institutet, Etikrådet, dnr 3753-2008-609